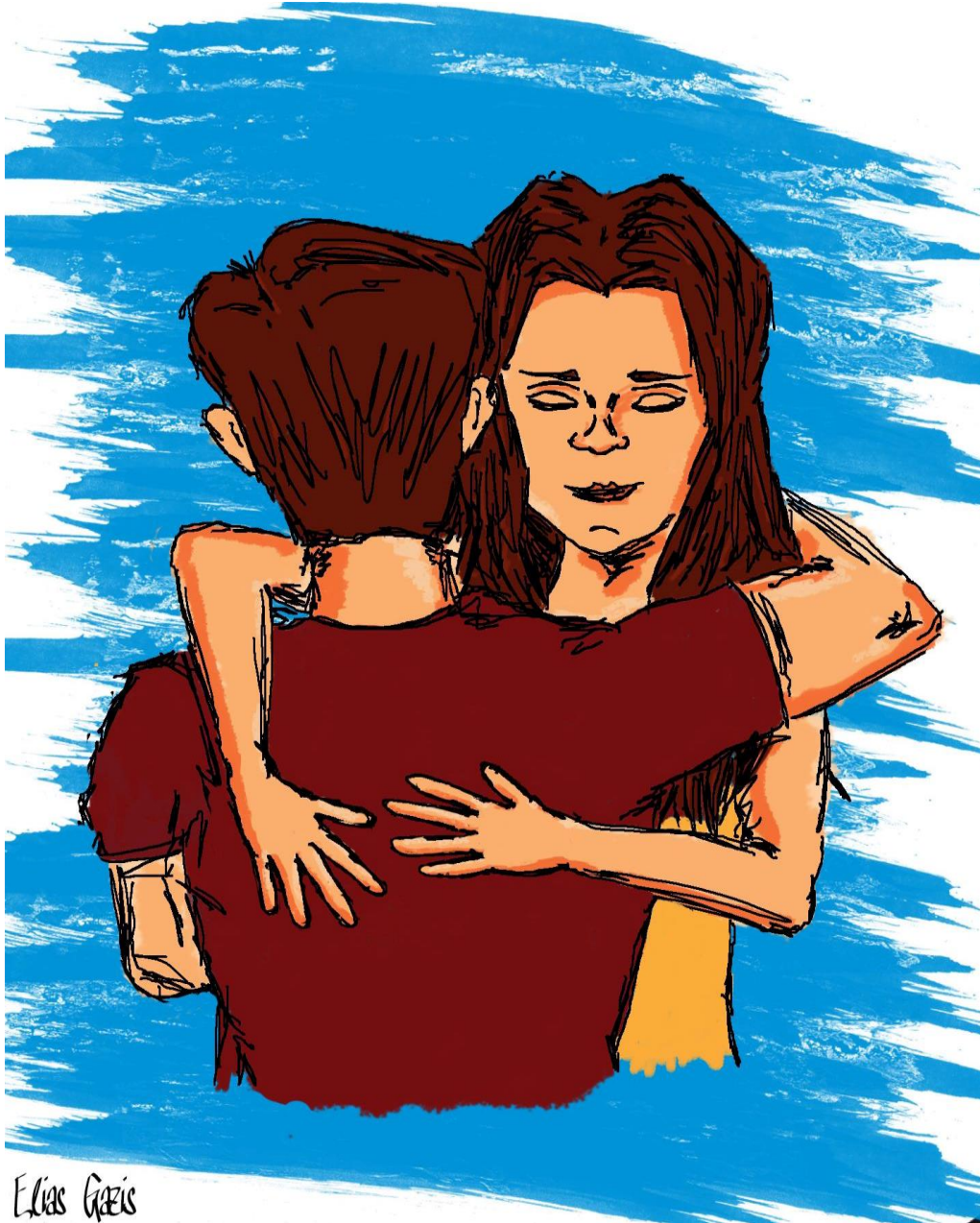

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΣΤΕΑΚΗΣ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ

Παγκόσμια ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών

Elias Gazis

Έργο του Ηλία Γαζή με τίτλο: «Ο μόνος λόγος για να σηκώσεις χέρι σε γυναίκα είναι για να ανοίξεις την αγκαλιά σου».

Αναμφίβολα, η βία κατά των γυναικών είναι ένα από τα φαινόμενα που απασχολεί έντονα την κοινωνία μας και γίνονται αρκετές προσπάθειες συνεχώς προκειμένου να εξαλειφθεί. Επίσημη αφετηρία των προσπαθειών αυτών αποτέλεσε η απόφαση της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ στις 17 Δεκεμβρίου 1999 να ανακηρύξει την 25η Νοεμβρίου ως παγκόσμια ημέρα εξάλειψης της βίας κατά των γυναικών¹, ώστε το φαινόμενο να λάβει και παγκόσμια διάσταση. Βέβαια, αξίζει να σημειώσουμε πως το ζήτημα αυτό είχε πραγματικά αρχίσει να απασχολεί το κοινό την δεκαετία του 1980, όταν το 1981 γυναικείες οργανώσεις τίμησαν την μνήμη των τριών αδελφών Μιραμπάλ² οι οποίες δολοφονήθηκαν με εντολή του δικτάτορα Τρουχίλο στις 25 Νοεμβρίου 1960. Έκτοτε, κάθε χρόνο γίνονται όλο και περισσότερες δράσεις προκειμένου η μέρα αυτή να τιμάται. Οι πορείες είναι πολλές, ενώ εμβληματικά κτίρια σε αρκετά σημεία της γης φωταγωγούνται με πορτοκαλί χρώμα. Ακόμη, πολλοί σύλλογοι και ομάδες στηρίζουν την όλη προσπάθεια. Χαρακτηριστικά παραδείγματα φέτος αποτελούν η εκστρατεία δεκαέξι ημερών της Σοροπτιμιστικής ένωσης Ευρώπης και Ελλάδος για μια καλύτερη ενημέρωση, καθώς και η συμβολική κίνηση των παικτών της Juventus να βάλουν κόκκινο στο πρόσωπο τους, ώστε να διαδώσουν το μήνυμα της ημέρας αυτής³.

Η επιστήμη της εγκληματολογίας δίνει μεγάλη έμφαση στο φαινόμενο της κακοποίησης των γυναικών, κι αυτό αποδεικνύεται από τις σχετικές θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί, οι οποίες κινούνται κυρίως γύρω από τον ψυχολογικό και συμπεριφορικό άξονα, με βασικότερες τη «θεωρία της επίκτητης αδυναμίας»⁴ (πληροφορίες- νοητική αναπαράσταση- στάση) και του «κύκλου της βίας»⁵ (κλίμα έντασης-ξέσπασμα-εξηγήσεις-περίοδος μέλιτος). Στα πλαίσια της κοινωνιολογικής προσέγγισης, η κυρίαρχη αιτία, στην οποία αποδίδεται το εν λόγω φαινόμενο είναι αυτή των

¹. Γενική Συνέλευση ΟΗΕ στην 83η σύνοδο ολομέλειας, resolution 54/134.

². Information note: division for the advancement of women, (1999), *International Day for the Elimination of Violence against Women*, ΟΗΕ, www.un.org, δημοσιεύτηκε 19/10/99 και ανακτήθηκε 24/11/20 από το σύνδεσμο: [International Day for the Elimination of Violence against Women \(un.org\)](http://www.un.org/en/events/observances/25-november-international-day-for-the-elimination-of-violence-against-women/)

³. Gazzetta team, (2020), *Γιουβέντους με κόκκινα πρόσωπα για τις κακοποιημένες γυναίκες*, δημοσιεύτηκε 21/11/20 και ανακτήθηκε 24/11/20 από το σύνδεσμο: [Γιουβέντους: Με κόκκινα πρόσωπα για τις κακοποιημένες γυναίκες | Serie A & Juventus | gazzetta.gr](https://www.gazzetta.it/serie-a/2020/11/21/juventus-2020-11-21-01)

⁴. Μαραγκοπούλου, Α. (1980), *Ερεθισμοί και συμπλέγματα που οδηγούν στη βία*, περ. Ο Αγώνας της Γυναίκας, τευχ. 5, σελ. 11.

⁵. Βλαστάρη-Δουβουνιώτου, Χ. (2020), *Οι μεταμορφώσεις της (έμφυλης) βίας σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο*, Εκδήλωση Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας Δ. Κηφισιάς: «Ενδοοικογενειακή βία στις τοπικές κοινωνίες στη συγκυρία της πανδημίας του κορωνοϊού», σελ. 7.

πολιτισμικών κανόνων του Strauss⁶ σε συνδυασμό με την χρήση δυναμικής - βίαιης επιβολής, τόσο από φορείς της εξουσίας, όσο και από την κοινωνία συνολικά (Strauss-Goode)⁷. Ωστόσο, εμπόδιο στην αποτύπωση και την επαλήθευση των θεωριών είναι ο σκοτεινός αριθμός, ο οποίος κρύβει μεγάλο ποσοστό περιπτώσεων που δε βγαίνουν ποτέ στο φως. Αυτό οφείλεται στην αντίδραση των γυναικών-θύματων, με σχετική έρευνα να παρουσιάζει πως το 34,3% αυτών, προσπαθεί να ηρεμήσει τον δράστη⁸. Η κακοποίηση των γυναικών παραμένει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της εγκληματολογίας – και όχι μόνο – αφού η συχνότητα του φαινομένου δεν δείχνει να ελαττώνεται (Φεβρουάριος 2020: 282 κλήσεις στη γραμμή SOS, 15900)⁹.

Συγκεκριμένα, έρευνα που διεξήχθη το 2006 σε χωριό της Δυτικής Βεγγάλης, της Ινδίας δείχνει πως, από δείγμα 141 γυναικών, το 23,4% είχαν εκτεθεί στην ενδοοικογενειακή βία, είτε από πατέρα, είτε από σύζυγο. Οι ηλικίες που επηρεάστηκαν περισσότερο ήταν αυτές των 30-39 ετών των αναλφάβητων και άγαμων γυναικών. Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους δέχονταν βία σχετιζόνταν με την ανυπακοή, την ανεργία και τη μη έγκριση σχέσης. Ακόμα σε ερώτηση για το τι πρέπει να κάνουν για αυτή την βία το 44,68% είπε πως θα πρέπει να εξεγερθούν, το 40,43% είπε να το ανεχτούν, ενώ οι υπόλοιπες να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον και να είναι πιο υπάκουες. Γενικά οι γυναίκες αυτές πίστευαν πως η εκπαίδευση και η εύρεση εργασίας θα τις βοηθούσε να ξεπεράσουν αυτό το πρόβλημα¹⁰.

Έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα το 2003, η οποία αφορούσε την εμπειρική διερεύνηση της σχέσης μεταξύ θύματος/γυναίκας σωματικής βλάβης και των εκπροσώπων του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης έδειξε πως τα περιστατικά εξω-οικογενειακής σωματικής βίας καταλήγουν συχνότερα στην δικαιοσύνη, ενώ οι λόγοι μη καταγγελίας κατά γενική ομολογία συνδέονται με την αποφυγή του στιγματισμού και λόγω αυξημένου φόβου. Η συνεργασία των επίσημων φορέων

⁶. Straus Murray, A. (1986), *Prevention of Family Violence*, National Criminal Justice Reference Service, Family Research Laboratory, University of New Hampshire, σελ. 144

⁷. Lewis, O. (1986), *Woman Abuse. Facts replacing myths*, State University of NY, σελ.89-98.

⁸. ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (ΚΕΘΙ), (2003), *Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών : πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα*, Αθήνα, σελ.104

⁹. Κωστούρος, Β. (2020), *9 χρόνια, 40.000 κλήσεις*, Άρθρο από την «Καθημερινή», δημοσιεύτηκε 11/3/20 και ανακτήθηκε 24/11/20 από το σύνδεσμο: <https://www.kathimerini.gr/k/k-magazine/1068684/9-chronia-40-000-kliseis>

¹⁰. Indian Journal of Community Medicine, (2010), *A study on domestic violence against adult and adolescent females in a rural area of west Bengal*, δημοσιεύτηκε 3/4/2010 και ανακτήθηκε 24/11/20 από το σύνδεσμο: [A Study on Domestic Violence Against Adult and Adolescent Females in a Rural Area of West Bengal \(nih.gov\)](http://www.nih.gov)

θεωρείται αναγκαία, ενώ παράλληλα υποστηρίζεται από την πλειονότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα πως η μεταχείριση των θυμάτων είναι αρκετά ικανοποιητική και πως δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην περίθαλψη και τη ψυχολογική υποστήριξη του θύματος¹¹.

Για την εξάλειψη και αντιμετώπιση της βίας εναντίον των γυναικών κρίνεται απαραίτητη η αρωγή ειδικών οργανώσεων. Έτσι, είναι σημαντικό να αναφερθούν αρμόδιοι φορείς που ασχολούνται με το συγκεκριμένο θέμα: Ενδεικτικά: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας¹², το οποίο προωθεί μέσω σημαντικών θεωρητικών και πρακτικών ενασχολήσεων την ισότητα των φύλων, το 15900 - Τηλεφωνική γραμμή SOS¹³, που παρέχει 24 ώρες δωρεάν συμβουλευτική υποστήριξη, η Γραμμή SOS “Δίπλα σου” 2100970081¹⁴, η Τηλεφωνική Γραμμή SOS – Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων¹⁵, η Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ., η οποία πραγματοποιεί συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και δράσεις μέσω της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών, η “Capacity building for women candidates and media stakeholders in public debates in Greece — Gender_Public Debate”,¹⁶ που ασχολείται με δράσεις ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των πολιτών και τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁷ που παρέχει επαγγελματική και κοινωνική υποστήριξη στις ευάλωτες ομάδες.

Τέλος, παρότι καταγράφονται εκατομμύρια περιστατικά βίας κατά των γυναικών κάθε χρόνο, ελάχιστα είναι αυτά που βγαίνουν στο φως της δημοσιότητας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της **Γουόρις Ντίρι**¹⁸, μιας κοπέλας που γεννήθηκε στη Σομαλία, το 1965 από νομαδική οικογένεια. Σε ηλικία πέντε ετών αναγκάστηκε σε ακρωτηριασμό των γεννητικών της οργάνων, ένα έθιμο που επιτρέπει στις γυναίκες που το έχουν κάνει, να

11. Βλάχου, Β. (2003), *Γυναίκα θύμα άσκησης σωματικής βίας και το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης*, Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, σελ. 230

12. <https://www.kethi.gr/>

13. <http://womensos.gr/>

14. <http://enowhumanrights.gr/index.php/our-activities/sos>

15. <https://www.isotita.gr/>

16. <https://nosexism.isotita.gr/>

17. <https://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=el>

18. Πρώτο θέμα, (2017), *Η Γουόρις Ντίρι, μοντέλο από τη Σομαλία, υπέστη τον απάνθρωπο ακρωτηριασμό σε ηλικία 5 ετών. Κατάφερε να διαφύγει λίγα χρόνια αργότερα από την πατρίδα της, έγινε διάσημο μοντέλο και κατέγραψε την ιστορία της στο βιβλίο, δημοσιεύτηκε 23/5/2017 και ανακτήθηκε 24/11/20 από το σύνδεσμο: [Το συγκλονιστικό χρονικό της Γουόρις Ντίρι «Αυγή στην έρημο» είναι στο ΘΕΜΑ \(protothema.gr\)](http://protothema.gr)*

παντρεύονται. Στη πρώιμη εφηβική της ηλικία, ο πατέρας της θέλησε να την ανταλλάξει για πέντε καμήλες και να την παντρέψει με έναν ηλικιωμένο βοσκό. Αυτή, κατάφερε να ξεφύγει διασχίζοντας την έρημο της Σομαλίας και μέσα από αρκετές δυσκολίες έφτασε στην Αγγλία. Εκεί την ανακάλυψε ο φωτογράφος Τέρενς Ντόνοβαν και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα έγινε μοντέλο διεθνών προδιαγραφών κάνοντας ακόμα και φωτογραφίσεις για γνωστά περιοδικά όπως Elle, Glamour και Vogue. Επιπλέον, έπαιξε έναν μικρό ρόλο στην ταινία Τζέιμς Μποντ πράκτωρ 007 «Με το δάχτυλο στη σκανδάλη». Το 1997 έγινε **Ειδική Πρέσβειρα των Ηνωμένων Εθνών** και αγωνίζεται για την κατάργηση της κλειτοριδεκτομής, ενώ την επόμενη χρονιά δημοσίευσε το πρώτο της βιβλίο, Το Λουλούδι της Ερήμου¹⁹, που αποτελεί ουσιαστικά την αυτοβιογραφία της. Το 2009 η ζωή της έγινε ταινία σε σκηνοθεσία του Σέρι Χόρμαν.

Συγγραφείς: Ιωάννης Ξεκούκης, Στέλλα Πολυχρόνη, Ελένη Καρανάνου, Χριστιάνα Σκαρλάτου, Βίκυ Σταθοπούλου, Γιολάντα Κεραμίδα, Βάσω Ταυρή, Δημήτρης Λιάκος, Κωνσταντίνα Ντούβα, φοιτητές και απόφοιτοι Τμήματος Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου

Αθήνα, 25/11/2020

Μυροφόρες γυναίκες

*Για την παγκόσμια ημέρα κατά της βίας των γυναικών.
Για όλες εκείνες τις γυναίκες που δεν λατρεύτηκαν όσο τους άξιζε...*

Μυροφόρες γυναίκες ντύνονται στα μαύρα
Για να πενήθσουν τη ζωή τους
Και να κρύψουν από κοινή θέα
Τις μονίμως ανοιχτές κι ανεπούλωτες πληγές τους.
Βέλο ρίχνουν στο πρόσωπό τους
Για να κρύψουν τα δάκρυά τους.

Εξαιτίας της δύναμης της ευαισθησίας
Ν' αποφασίζουν κυρίως με την καρδιά,
Μαρτυρούν μ' ενός άλλου είδους μαστίγωμα

¹⁹. Γουόρις, Ν., Μίλλερ, Κ. (1999), *Λουλούδι της ερήμου*, μεταφρ. Μάρα Ευθυμίου, Αθήνα: Ωκεανίδα.

Απ' τα χέρια της αδυσώπητης ρωμαλεότητας των ανδρών.
Δεν σημαίνει πως απαρνήθηκαν την αξιοπρέπειά τους,
Πολύ περισσότερο τα δικαιώματά τους,
Επειδή επιδόθηκαν μ' όλο τους το είναι
Στον ιερότερο σκοπό της ύπαρξης.
Βιάστηκαν να προβούν σ' αυθαιρεσίες
Γι' άλλη μια φορά οι εγκληματίες άνθρωποι.

Άνδρες-δυνάστες προσπαθούν
Να τους κλέψουν την ομορφιά,
Μήπως και καταφέρουν να καλύψουν λίγο κενό.
Μήπως ανακτήσουν λίγη απ' τη δική τους
Χαμένη αξιοπρέπεια από εγκατάλειψη,
Μα δυσχεραίνουν κι άλλο τη θέση τους.

Το μόνο που καταφέρνουν είναι να γίνονται
Πέτροι, Ιούδες, Πόντιοι Πιλάτοι και σταυρωτές
Του Θεού γυναίκας.
-Ναι, γιατί να μην είναι ο Θεός γυναίκα,
Όπως ο Δίας που σημαίνει Ζεύξη,
Η μόνη αυτοδύναμη κι αυτοδημιούργητη θεότητα;
Σε κανένα εικόνισμα δεν προσκυνείται ο Θεός,
Ενώ σε πολλά η Παναγία-σύμβολο της γονιμότητας,
Με το παιδί που δημιούργησε μόνη της,
Μόνο με τη βοήθεια του Αγίου Πνεύματος,
Στην προστατευτική και παντάνασσα αγκαλιά της.
Το παιδί, που με τι θράσος,
Τολμά να της βιάζει την ψυχή στο μέλλον;
Με ποιάν ανδρεία αποκηρυγμένη;

Η Εύα δεν φτιάχτηκε
Απ' το πλευρό του Αδάμ.
Δημιουργήθηκε μαζί του
Για να σταθεί στο πλευρό του.
Δεν του χρωστά καμιά υποχρέωση.
Δεν οφείλει να εξυπηρετήσει ανάγκες και σκοπούς
Που μπορούν να καλυφθούν με πιο δίκαιους τρόπους.
Ούτε είναι ο πειρασμός προσωποποιημένος.
Πού πήγε η ελεύθερη βούληση του άνδρα;
Για τις δικές του αμαρτίες κάποιος
Και την αδυναμία του ν' αντισταθεί σ' αυτές,
Δεν μπορεί να κατηγορεί ούτε καν τον διάβολο.

Αναγκάζονται να επιλέγουν

Έναν επιβεβλημένο οικειοθελή θάνατο,
Σαν τις Σουλιώτισσες που έπεφταν στον γκρεμό
Με τα μωρά στην αγκαλιά τους
Για να γλυτώσουν από έναν εχθρό
Που δίχως κανένα λόγο υπήρχε.
Εις τους αιώνας των αιώνων
Θυσία Ιφιγένειας σε θεούς και δαίμονες,
Χωρίς ποτέ να φέρουν ευθύνη
Και να τους αξίζει αυτή η τιμωρία.
Δίχως ποτέ να ‘ναι υπαίτιες κάποιου κακού
Και να ‘χουν ανάγκη εξιλασμού.

Ο θρήνος της ψυχής τους ν’ αντηχεί στα βουνά
Και να στοιχειώνει τους αστοιχειώτους
Μια ζωή ώσπου να μετανιώσουν
Και να μην τολμήσουν να διαπράξουν ποτέ ξανά
Κάτι τόσο μακάβριο, φρικτό κι άδικο,
Αν θέλουν να γλυτώσουν
Απ’ την κατάρα αφουγκρασμού
Ενός αιώνιου ουρλιαχτού
Και κλάματος γοερού
Ν’ αντιλαλεί μες στο κεφάλι τους.

~Γιώργος Τσιβελέκος~